

מת מצווה:
האם יש מבצע $1+1$
במשקל מצוות?

מסכת סנהדרין

דף לה

סנהדרין דף לה ע"א

אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן: ותהא קבורת מת מצוה דוחה שבת מקל וחומר:

ומה עבודה שדוחה שבת - קבורת מת מצוה דוחה אותה מ"ולאחתו", כדתניא: לאביו ולאמו לאחיו ולאחתו, מה תלמוד לומר? הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת, יכול יטמא? אמרת לא יטמא. יכול כשם שאינו מטמא לאחותו כך אינו מטמא למת מצוה - תלמוד לומר ולאחתו - לאחותו הוא דאינו מטמא, אבל מטמא למת מצוה.

שבת שנידחת מפני עבודה אינו דין שתהא קבורת מת מצוה דוחה אותה?

**עבודת מקדש דוחה מלאכות
שבת**

מת מצווה דוחה עבודת מקדש

**אז כנראה:
מת מצווה דוחה מלאכות שבת**

רש"י על סנהדרין דף לה ע"א

ותהא קבורת מת מצוה כו' - ריש לקיש לאו אמתניתין
בעיא מר' יוחנן, אלא בעלמא, וסדרה מסדרי הגמרא
כאן משום דסופה לשאול ותהא מיתת בית דין דוחה
שבת.

הערה מתודולוגית של
רש"י על האופן בו נוצרה
הגמרא

רש"י מעמיד את הלימוד
בסוגיה "לאחותו" במקרה
שיש כהן גדול שהוא גם
נזיר וגם הולך לשחוט את
הפסח ועדיין עליו
להיטמא למת מצווה

גבי נזיר כתיב "על נפש מת לא יבא" וכתוב בתריה "לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו", וכולהו יתירי נינהו דהא "מעל נפש" משתמע,

ודרשינן להו בספרי: **"אביו"** מה תלמוד לומר - הא לא בא אלא להוציא **מת מצוה** שמותר ליטמא לו,

"לאמו" מה תלמוד לומר - לגופיה לא איצטריך, ולהתיר מת מצוה הא מאביו נפקא, אלא להביא שאם היה זה **נזיר כהן דיש עליו שתי קדושות**, אין הכתוב מזהירו ליטמא אלא לאמו ולשאר קרובים, אבל מטמא למת מצוה,

"לאחיו" מה תלמוד לומר - שאם היה זה **נזיר כהן גדול**, דקדושתו חמורה שאף בלא נזירות אסור ליטמא לקרובים, אף על פי כן לאחיו הוא דלא יטמא, אבל מטמא הוא למת מצוה, ואם אינו ענין לנזיר גרידא ולא לכהן הדיוט נזיר, תניהו ענין לנזיר וכהן גדול,

"לאחותו" מה תלמוד לומר - הרי שהיה **כהן גדול ונזיר והולך לשחוט את פסחו**, דאיכא מצות טובא, אפילו הכי לאחותו הוא דאינו יטמא, אבל מיטמא למת מצוה.

תוספות סנהדרין דף לה ע"א

פ"ה הרי שהיה כהן גדול ונזיר והולך לשחוט את פסחו.

וקשה דפריך מיניה בפ' טבול יום (זבחים דף ק.)
"אעובדא דיוסף הכהן שמתה אשתו בערב פסח וטימאהו"

ומאי קושיא שאני הכא דאיכא מצות טובא?

תוספות מקשה מהסוגיה
בזבחים – שם הגמרא
מקשה מהלימוד שלנו
שאוסר על כהן גדול
להיטמא לקרוביו בערב פסח
ואילו לפרשנות רש"י
האיסור הוא רק כאשר איכא
מצוות טובא: כהן גדול
שהוא גם נזיר ושהולך
לשחוט את פסחו..

זבחים דף ק ע"א

מעשה ביוסף הכהן שמתה אשתו בערב הפסח ולא רצה ליטמא,
ונמנו אחיו הכהנים וטימאוהו בעל כרחו;

ורמינהי: ולאחותו - מה ת"ל? הרי שהלך לשחוט את פסחו ולמול
את בנו ושמע שמת לו מת, יכול יטמא? אמרת: לא יטמא, יכול
כשם שלא יטמא לאחותו כך אין מטמא למת מצוה? ת"ל: ולאחותו,
לאחותו הוא דאינו מטמא, אבל מטמא הוא למת מצוה!

לאו ש"מ: כאן קודם חצות, כאן לאחר חצות.

תוספות סנהדרין דף לה ע"א

ע"כ נראה לפרש דבהולך לשחוט הפסח לבד
איירי או למול את בנו ואינו לא כהן גדול ולא
נזיר

וכן משמע מדלא קתני הרי שהיה כהן גדול
ונזיר והולך לשחוט את פסחו כדתני באחריני

והא דתני אמרת לא יטמא משום דלא אתי עשה
דטומאת קרובים וידחה עשה דפסח או דמילה
שיש בו כרת

תוספות מסביר את הדרשה
בסוגיה באופן אחר:
סתם אדם שבדרך לעשות
מצווה שתלויה בזמן: למול
את בנו או לשחוט את
הפסח - לא יטמא לקרוביו
אבל כן יטמא למת מצווה

תוספות סנהדרין דף לה ע"א

ועוד יש ליישב פי' הקונטרס

דאי משום הולך לשחוט את פסחו לחודיה לא
נמנע מלטמא כי הוי נמי בהדי אחריני אין בכך
כלום

דלא דמי לכהן הדיוט כדפרישית לעיל דקדושתן
קדושת עולם.

תוספות מנסה ליישב את
פירוש רש"י שגם לשיטתו
צירוף של מצוות לא מייצר
היתר טומאה אם לא כל
מצווה מצד עצמה מתירה
את הטומאה

אז למה אצלנו רש"י ביאר
את הסוגיה באופן של צירוף
מצוות?
נראה שסתם כיוון שכך הבין
את רצף הדרשות.

תוספות:

דרשת "לאחותו" מלמדת שגם
אדם רגיל שבדרך לעשות
מצווה שתלויה בזמן מותר לו
להיטמא למת מצווה ולהפסיד
המצווה

פשט רש"י:

דרשת "לאחותו" מלמדת
שאפילו כשיש צירוף מצוות
עדיין יש היתר טומאת מת
מצווה למרות שיפסיד מצוות
רבות

רש"י: הפסד יותר
מצוות מצריך לימוד
מיוחד להיטמא

תוספות: הפסד
יותר מצוות לא
מצריך לימוד מיוחד
להיטמא

בעקבות הקושיא
מזבחים – תוספות
מסביר שגם רש"י
חושב כמוהו ורק
סיפר את הסיפור
טקסטואלית אחרת

ישיבת
דרישה